

АРТЮР РЕМБО ОЗАРЕНИЯ

Превод от френски: Кирил Кадийски, —

chitanka.info

СЛЕД ПОТОПА

Само щом идеята за Потопа се укроти, един заек се спря сред тревата и разлюлените камбанки и през воала на паяжината се помоли на дъгата.

О! Скъпоценни камъни, които се спотайват — цветята, прогледнали вече.

По дългата мръсна улица изникнаха сергиите и лодките се занизаха към морето, катерещо се като в гравюра.

Кръвта потече — при Синята брада, из кланиците, в цирковете, където Божието клеймо накара прозорците да избледнеят. Потехоха кръв и мляко.

Бобрите строяха. „Мазаграните“^[1] димяха в кафенетата.

В голямата къща — с все още струящи стъкла — децата, целите в траур, се вираха в чудните гледки.

Някаква порта се хлопна — и на площада детето размаха ръце и сграбчи ветропоказателите и петлите по камбанариите, под святкащия порой.

Мадам ♦♦♦ постави пианото в Алпите. Литургията и първите причастия тържествено отекваха над хилядите олтари в катедралата.

Керваните потеглиха. И хотел „Сплендид“ бе въздигнат сред хаоса на ледовете и полярната нощ.

Оттогава луната слуша как чакалите вият сред тимриановите пустини и еклогите чаткат със своите копита из градината. По-късно в лилавата напъпила горичка Евхарис ми каза, че вече е настъпила пролетта.

Блато, кипи! Пяна, преливай над мостовете, заливай горите. Черни покрови и органи, мълнии, гръмотевици, надигайте се, трещете. Води и скърби, надигайте се. Върнете потопа.

Понеже, след като той се оттегли — о, тия скъпоценни заровени камъни, о, тия разкрехнали се цветя, — настана досада! И Царицата,

тая Магъосница, която разпалва своята жарава в мангал от глина, никога не ще ни разкаже това, което тя знае и което за нас е загадка.

ДЕТСТВО

I

Този идол с черни очи и жълта грива, без дом и предци, но много по-благороден от фламандско и мексиканско предание! Неговите владения — лазурът и дръзкият знак — се стелят по крайбрежия, назовани от талази без кораби, назовани със свирепи имена на гърци, славяни и келти.

На края на дъбравата — цветята на сънищата звънтят, разпукват се, сияят — момичето с портокалови устни, с колена, кръстосани сред грейналия потоп, който блика от злака. Голота, която осеняват, прекосяват и намятат зунците, растенията, морето.

Жени, които обикалят по терасите край морето. Инфанти и великанки, надменни негърки сред меднозеления мъх, съкровища из горичките с тучна земя и в размразените градини — млади майки и поголеми сестри с очи, замъглени от странствания. Султанши, принцеси с тиранични походки и одежди, дребни чужденки и жени примирено нещастни.

Каква скука. Време на „скъпата плът“ и „скъпата душа“.

II

Ето я мъничката покойница — зад разцъфтелите рози. Младата майка, същинска смъртница, слиза по стъпалата. Каляската на братовчеда скърца по пясъка. Малкият брат (той е в Индия!) също е тук — на карамфилената поляна, сам срещу залеза. Старците — погребани един до друг край стената, цялата в шибой.

Рой златисти листа кръжат край къщата на генерала. Всички са на юг. По червения път се стига до празната кръчма. Замъкът се продава. Капаците на прозорците са изтръгнати. Кюрето сигурно е отнесло ключа от църквата. Будките на стражите край парка са празни. Оградата е толкова висока, че се виждат само шумящи върхари. Впрочем там няма и какво да се види.

Ливадите навлизат в селцата, останали без петли и наковални. Шлюзът е вдигнат. О, тия крайпътни кръстове и мелници сред пустошта, тия острови и купени!

Жужаха магични цветя. Хълмите го люлееха. Приказно стройни животни сновяха край тях. Облаците се трупаха над набъбващото море, сътворено от вечността на топлите сълзи.

ш

В гората има птица. Нейната песен ви спира и ви кара да се червите.

Има часовник, който не бие.

Има валог с леговище на бели зверове.

Има катедрала, която потъва. И езеро, което се възвисява.

Има детска количка, изоставена в сечището или поела стремително по пътеката, окичена с ленти.

Има трупа от маскирани дребни комедианти, мяркащи се по пътя, през гъсталаците край гората.

Има накрая, когато сте гладни и жадни, все някой, който ви пъди.

iv

Аз съм светецът, който се моли на терасата, както мирните животни пасат чак до морето на Палестина.

Аз съм мъдрецът в мрачно кресло. Клоните и дъждът се хвърлят в прозорците на библиотеката.

Аз съм пешеходецът по големия път през ниската гора. Ромолът на шлюзовете заглушава моите стъпки. Дълго се вирам в меланхоличното златно пране на залеза.

На драго сърце бих станал детето, изоставено на вълнолома, който се врязва в морето. Малък слуга, поел по алеята, с високо вдигнато чело.

Пътеките са стръмни. Хълмовете са покрити с жълтуги. Въздухът — неподвижен. Колко далече са птиците и потоците! Краят на света — само това е пред тебе.

v

Нека ми дадат накрая тази гробница, белосана с вар, с циментови груби основи — дълбоко в земята.

Облегнал съм се на масата. Лампата ярко огрява вестниците, които препрочитам като идиот. Тези безсмислени книги.

На огромно разстояние, горе, над моя подземен салон, къщите са пуснали корени и се събират мъглите. Калта е черна или червена. Чудовищен град и безкрайна нощ.

Малко под тях са каналите. Отстрани — само плътна земя. И може би бездните от лазур, кладенци с огън. Това е може би на предела, където се срещат луни и комети, морета и притчи.

В часовете на горест аз си представям кълба от сапфир и метал. Аз съм владетелят на тишината. Защо ли нещо като отдушник се мерзелее в ъгъла на небето?

ПРИКАЗКА

Един Принц се разсърдил, че бил обречен вечно да се стреми към съвършенството на простото великодушие. Предвиждал дивни превъплъщения в любовта. Подозирал своите жени, че са способни на повече от тая угодливост, накичена с лазур и разкош. Искал да види истината, часът на желанията и тяхното истинско сбъдване. Било, или не, заблуда на вярата — той искал това. Най-малкото имал достатъчно земна власт.

Всички жени, които го познавали, намирали смъртта си. Каква разруха в градината на красотата! Но те го благославяли дори и под ножа. Той не нареждал да му водят нови. Жените идвали сами.

Погубвал всички, които го следвали. След лов или пир. Но всички го следвали.

За разтуха изкормял великолепни животни. Палел дворците. Нахвърлял се върху хората и ги съсичал. Но тълпите, златните покриви, хубавите животни не свършвали.

Може ли да се опиваш от разрухата? Да се подмладяваш от жестокостта? Народът му не роптаел. Никой не излагал на показ своите възгледи.

Една вечер той гордо препускал. Появил се някакъв Призрак. Приказно хубав, позорно хубав дори. Лицето му, цялата му осанка излъчвали обещание за любов — многолика и сложна! За неизказано, непоносимо щастие! Принцът и Призракът си нанесли най-смъртоносните рани. Невъзможно било да останат живи! И тъй, те умрели.

Но Принцът си умрял в двореца. Когато му дошъл редът. Принцът бил този Призрак. Призракът бил Принца.

Мъдрата музика липсва на нашите желания.

ПАРАД

Ама че яки мошеници. Мнозина са се възползвали от вашето съществуване. Без да е нужно и без да бързат да приложат на дело своите блестящи способности и това, че познават вашата съвест. Какви зрели хора! Очи, учудени като лятната нощ. Червени и черни, трицветни, стомана, надупчена от златни звезди. Лица — безформени, оловни, бледи, изпепелени. Дяволито прегракнали гласове. Кълчеца се походка на измамния блясък. Има и млади — как ли биха гледали Керубино? — надарени с ужасен глас и някои опасни дарби. Изпращат ги в града — да се поотъркат малко, наконтени с отвратителен шик.

О, най-жестокият Рай на свирепото изражение! Нищо общо с вашите Факири и другите шутовщини. С дрехи, направени надвенатри, плод на отвратителния им вкус, те пеят печални песни. Игрят трагедии с разбойници и духовни полубогове, каквито историята или религията не познават. Китайци, хотентоти, цигани, наивници, хиени, Молоховци, малоумни старци, зловеци демони — смесват известните простовати фокуси с пози и животинска нежност. Готови са да изпълняват все нови и нови сценки и благонравни песнички. Майстори въжеиграчи, преобразяват местата и хората и си служат с обайващата комедия. Очите пламтят, кръвта пее, костите се разтягат, сълзи и червени браздулици пълзят по лицата им. Техните подигравки, техният ужас траят минута или пък по цели месеци.

Само аз имам ключа за този дивашки парад.

ДРЕВНО

Прелестен сине на Пан. Твоето чело е увенчано с цветя и ягоди и очите ти — две скъпоценни сфери — се въртят непрестанно. Бузите ти, в ръждиви петна от вино, са хлътнали. Острите ти зъби блестят. Гръдта ти прилича на цитра. Звънтежът броди из светлите ти ръце. Сърцето ти бие в утробата, където дреме твоят двойнствен пол. Излез на разходка нощем, за да раздвижиш бедрото си, после другото си бедро и левия крак.

BEING BEAUTEOUS^[2]

Сред снега — едно извисено творение на Красотата. Мъртвешки хрипове и вълни от глуха музика въздигат, разширяват, карат го да трепери — сякаш е призрак — това обожавано тяло. Черни и кървави рани избухват по тая прелестна плът. Цветовете на живота посърват, танцуват и се отдръпват около това Видение, вдигнато на пиедестал. И тръпките се надигат и ръмжат, и безумният привкус на тези ефекти се насища от смъртните хрипове и прегракналите мелодии, с които светът, останал далече зад нас, замеря нашата майка — красотата. Тя се отдръпва. Тя се възправя. О! Нашите кости са вече в ново влюбено тяло.

* * *

О, пепеляво лице, щит от конски косъм, ръце от кристал! Топът, върху който трябва да връхлетя — през схватката на дърветата и лекия вятър!

ЖИВОТИ

I

О, безкрайни улици на свещената страна, тераси на храма! Какво е станало с брамина, който ми обясняваше Притчите? Все още, както тогава, виждам ония старици. Спомням си мигове от сребро и от слънце покрай реките. Дланта на полето върху моето рамо и нашите ласки сред парливите долини. Полет на алени гълъби про шумява край моите мисли. Тук заточен, аз имах сцена, където да играя драматическите шедьоври на всички литератури. Мога да ви покажа тия несметни богатства. Знам историята на съкровищата, открити от вас. Виждам нейното продължение! Моята мъдрост, както и хаосът, е презряна. Какво ли е моето небитие пред вцепенението, което ви чака?

II

Аз съм изобретател, далеч по-заслужил от моите предтечи. Музикант, изнамерил нещо като ключа на любовта. А сега, благородник сред тръпчиви полета, под трезво небе, се опитвам да се разчувствам от спомена за моето просешко детство, от чиракуването или от носенето на сабо, от споровете, от пет-шест овдовявания и няколко сватбени пира, където твърдоглавието ми попречи да вляза в крак с моите приятели. Не съжалявам за някогашното си участие в божественото веселие. Трезвият въздух на тази тръпчива местност подхранва най-енергично моя ужасен скепсис. Но тъй като този скепсис не може вече да бъде приложен, а същевременно съм обречен и на нови вълнения — чакам да се превърна в злобен безумец.

III

В един хамбар, където ме затвориха дванайсетгодишен, опознах света, онагледих човешката комедия. В едно мазе изучих историята. На някакъв нощен празник в един северен град срещнах всички жени на

старите живописци. В един стар безистен в Париж ми преподаваха класическите науки. В едно великолепно жилище, сред разкоша на Изтока, завърших своето огромно дело и се оттеглих в прочутото си усамотение. Разпалих кръвта си. Дългът ми е опростен. Да не мислим повече за това. В действителност аз съм в отвъдния свят. И не искам възмездие.

ЗАМИНАВАНЕ

Много видях. Видението беше навсякъде.

Много съм имал. Тътенът на градовете, вечер и на слънце — и винаги.

Много познах. Спирките на живота — о, Гласове и Видения.

Заминаване — към новите чувства и шумове!

ЦАРСТВЕНО

Една прекрасна заран, наобиколени от кротки хора, един мъж и една жена — прекрасни наглед — викаха на площада. „Приятели, искам тя да стане кралица!“ — „Искам да стана кралица!“ Тя се смееше и се тресеше. Той говореше на приятелите за откровението, за края на изпитанието. Те примираха един до друг.

Те наистина бяха крале през цялата заран, докато карминената завеса се вдигаше над къщите. И през целия следобед, докато се оттегляха към палмовите градини.

НА РАЗУМА

Едничък удар на твоя пръст по барабана — и всички звуци политат, и започва нова хармония.

Една твоя стъпка. И се надигат нови хора и се понасят напред.

Обръщаш глава — и нова любов! Извърщаш глава — и нова любов!

„Измени участта ни, отбий всички бедствия — с времето започни“ — пет децата. „Издигни, все едно къде, същността на нашите съдбини и стремежи“ — молят те други.

Пристигнал отвеки — ще бъдеш навсякъде.

УТРОТО НА ОПИЯНЕНИЕТО

О, мои Блага! О, моя Красота! Ужасни фанфари, които няма да са пречка по пътя ми. Фееричен статив! Ура за небивалата творба, за прекрасното тяло, — за първи път! Това започна сред детския смях и така и ще свърши. Тази отрова ще остане из нашите вени, дори когато фанфарите млъкнат и отново се върнем сред старата дисхармония. О, нека сега — достойни за изтезанията! — усърдно да съберем тези нечовешки обещания, дадени на нашето бренно тяло и брення душа. Тези обещания, тази лудост. Изящството, науката, жестокостта! Бяха ни обещали, че ще зароят в мрака дървото на злото и доброто. Че ще прогонят тираничното благоприличие, за да покажем най-чистата си любов. Това започна с чувство на отврата и завърши — не можахме да се пренесем във вечността — с паническото бягство на всички ухания.

Детският смях и робската предпазливост, девическата строгост, ужасът от лицата и предметите тук, нека бъдат свещени чрез спомена за това бдение. С грубост започна всичко това и ето — завърши с ангели от огън и лед.

Свято си ти, о, пияно бдение! Макар и заради маската само, с която ти ни дари. Утвърждаваме те, о, метод! Не ще забравим, че вчера прослави всичките наши възрасти. Имаме вяра в отровата. Знаем как да дадем живота си. Целия, всеки божи ден.

Ето го времето на Убийците.

ФРАЗИ

Когато светът се превърне в черна гора за нашите четири удивени очи, в ивица земя за две верни деца, в пееща къща за нашата светла страст — тогава ще ви намеря.

Само един самотен старец да има, спокоен и хубав, обкръжен от „нечуван разкош“ — и ще падна в нозете ви.

Нека бъда въплъщение на всичките ви спомени, нека бъда и тази, която знае как да впие пръсти в плътта ви — ще ви задуша в обятията си.

Когато сме много силни — кой ще отстъпи? Когато сме много весели — кой ще пострада от присмеха? Когато сме много свирепи — какво ще ни сторят?

Труфете се, танцувайте, смейте се. Никога няма да мога да изпъдя Любовта през прозореца.

— Приятелко просеца, чудовищно дете! Все едно ти е за тия нещастници и за тия потайни ходове, и за моите смущения. Не се отделяй от нас със своя невъзможен глас, твоят глас! Единствен наш утешител в кошмарното ни отчаяние.

* * *

Навъсено юлско утро. С привкус на пепел във въздуха. Мирис на потни дърва в огнището. Подгизнали цветя. Ограбените разходки. Ръмката над каналите в равнината. А защо не вече играчки и тимиаи?

* * *

Опънах въжета между звънарните. Гирлянди между прозорците.
Златни вериги между звездите. И затанцувах.

* * *

Високото езеро вечно дими. Каква ли магьосница ще се възправи
над белия залез? Какви ли лилави листащи ще скланят глава?

* * *

Докато народните средства се пилеят по празненствата на
братството — огненорозова камбана бие сред облаците.

* * *

Съживила приятния вкус на китайски туш, черна прах ръми над
моето безсъние. Гася светлината на лампата, хвърлям се на леглото. И
извърнал лице към мрака, виждам ви, мои момичета, мои кралици!

РАБОТНИЦИ

О, това топло февруарско утро! Неуместният Юг е дошъл да пробуди нашите спомени на абсурдни бедняци. Нашата млада бедност.

Енрика беше с памучна пола на кафяви и бели квадрати — такива са носили може би в миналото столетие, — шапка с ширити и копринено шалче. И това бе много по-тъжно дори от траур. Разхождахме се в покрайнините. Денят беше навъсен. Южнякът пробуждаше всички зловония в опустошените градини и по изсъхналите морави.

Но това не отегчаваше жена ми, поне не толкова като мен. На една висока пътека, в локва, останала от наводнението предишния месец, тя ми показва някакви мънички рибки.

Градът със своите пушеци и шума на машините ни преследваше далече по пътищата. О, друг, по-различен свят, обиталище, благословено от небесата и гъстите сенки. Югът ми напомняше за злочастните случки от моето детство. Моето отчаяние лятос. Ужасното струпване на сила и познания, които съдбата винаги е държала далече от мен. Не! Няма да прекараме лятото в тая скъперническа страна, където ще бъдем само сгодени сираци. Искам тази загрубяла ръка да не влачи повече скъпия образ.

МОСТОВЕТЕ

Сиво небе от кристал. Странни очертания на мостове. Едните прави. Другите сводести. Трети се спускат или извиват под ъгъл към първите. И тези фигури се раждат отново и отново в озарените лъкатушни канали, но толкова дълги и леки, че бреговете, натежали от куполи, се снижават и се смаляват. Някои от тези мостове са все още накачулени с бордеи. Други крепят пилони, светлинни сигнали и леки парапети. Преплитат се тъжни акорди, късат се, струнни звуци долитат от бреговете. Мярка се червено палто, навярно сред други дрехи и музикални инструменти. Народни песни ли са това? Откъси от господарски концерти или остатъци от улични химни? Водата е сиво-синя, разляна като морски пролив. Бял лъч, долетял от високия свод, слага край на тази комедия.

ГРАД

Аз — един мимолетен и не дотам недоволен гражданин на метрополията, смятана за модерна, понеже добрият вкус е прогонен от подредбата на къщите и от външния облик на сградите. Както и от общия план на града. Тук няма да видите и помен от паметник на суеверието. Моралът и езикът са сведени до тяхната най-проста изява: най-последно! Тези милиони хора, които нямат нужда от приятели и познати, са толкова еднакви в своето възпитание, работа и старост, че житейският им път би трябвало да бъде много по-кратък, отколкото го сочат безумните статистики за хората на континента. Също като в моя прозорец — все нови призраци виждам да преминават през гъстия, вечния, миришещ на въглища дим — нашите здрачни гори, нашата лятна нощ! — все нови Еринии пред моята вила, която е моя родина и мое сърце, защото тук всичко напомня едно: Смъртта със сухи очи, неуморната наша наложница и слугиня — отчаяната Любов и красивото Престъпление, хленчещо навън из калта.

КОЛОВОЗИ

Отдясно лятната зора пробужда листата, мъглицата и тихите шумове в парка, а склоновете вляво са скрили в своята морава сянка стотиците светкавични коловози по калния път. Върволица от феерични видения! И наистина: талиги, натоварени с животни от позлатено дърво, пилони и шарени платнища, безкраен галоп на двадесет пъстри циркови коня; и децата, и мъжете на своите толкова причудливи животни — двадесет коли, натоварени, целите във флагове, целите в цветя като древни колесници, приказни карети, пълни с деца, нагиздени за пасторалните празници край града. И дори ковчези под покроба на нощта, с развети абаносовочерни плюмажи, понесени след ситния тръс на огромни — сини и черни — кобили.

ГРАДОВЕ

Това са градовете! Това е народът, заради който са се възвисили Алеганите и Ливанските планини на мечтите! Хижи от дърво и кристал, които се движат по невидими релси, с незрими въжета. Стари вулкани, опасани с медени палми и колоси, реват мелодично сред пламъци. Прозвънват любовни празници над каналите, спускащи се зад хижите. Лаят на камбаните се носи из клисурите. Дружини от гигантски певци се стичат с одежди и хоругви, ослепителни като сиянието по върховете. На платформи сред бездните Роландовци разтръбват своята смелост. По мостчетата над пропастта и над покривите на кръчмите небесният огън обкичва пилоните. Срутват се апотеози и литват във висините, където серафически кентавреси препускат между лавини. Горе, над най-високите хребети, море, развълнувано от вечното раждане на Венера. Натезало от орфически флотилии и звън на перли и скъпоценни раковини, морето понякога помрачнява — сред смъртоносни светкавици. По склоновете мучат снопи от цветя, огромни като нашите шлемове и потири. Шествия от Кралици Маб с опалови и рижии одежди изникват от урвите. По-нагоре, нагазили в ручеите и трънаците, елените сучат от гърдта на Диана. Вакханките от предградията ридаят, луната пламти и вие. Венера влиза в пещерите на ковачите и отшелниците. Градските кули възпяват идеите на народа. От замъците, иззидани с кости, се лее никому непознатата музика. Шестват дълги предания, поривите се втурват в селата. Раят на бурите се продънва. Диваците играят неспирно на празника на нощта. За кратко и аз се впуснах в общия устрем на един булевард в Багдад, където край мене възпяваха радостта от новия труд, разхождайки се под плътния вятър, без да могат да избягат от фантастичните призраци в планините, из които трябваше да се срещнем пак.

Какви добри ръце, какви хубави мигове ще ми върнат тия земи, откъдето долитат моите сънища и всяко мое движение?

СКИТНИЦИ

Горкият ми брат! Какви ужасни безсъния му дължа. „Не съм се залавял усърдно с това начинание. Забавлявах се с неговия недъг. По моя вина ще се върнем към изгнанието и робството.“ Той ме смяташе за несретник и твърде странен наивник. И привеждаше много тревожни доводи.

Отвърщах с насмешка на този сатанински учен и отивах пак до прозореца. И сътворявах — отвъд полетата, прекосявани от звуците на нечувана музика — призраците на бъдния нощен разкош.

След това забавление, което ме пречистваше неусетно, се просвах на своя тюфлек. И почти всяка нощ, едва дочакал ме да заспя, моят беден брат се надигаше — с разкапана уста и избодени очи (каквото се виждаше в своите сънища) — и ме повличаше към хола, гъгнейки своето видение, пълно с идиотска печал.

Аз наистина някога му бях обещал, напълно искрено при това, да го върна в изконното му състояние: син на Слънцето — и ние скитахме, подкрепяни от виното на пещерите и къшеите на пътя, докато бързах да намеря истинското място и формулата.

ГРАДОВЕ

Официалният акропол надхвърля и най-колосалните ни представи за съвременното варварство. Невъзможно е да се опише това матово сияние под сивото и неподвижно небе, този царствен отблясък на сградите и вечния сняг по земята. Възпроизведени са в някакви невиджани размери всички класически чудеса на архитектурата. Присъствам на художествени изложби в помещения, двадесет пъти по-просторни от „Хъмптън Корт“. Каква живопис! Някакъв норвежки Навуходоносор е издигнал тия министерски стълбища; нисшестоящите, които успях да видя, са по-горди и от ♦♦♦; изтръпвах от страх пред пазачите на тия колоси и пред служителите в огромните построения. Струпването на сградите около градинки, дворове и вътрешни тераси, е пропъдило кочияшите. Парковете напомнят за първичната природа, облагородена с едно непостижимо изкуство. Горният квартал е пълен с неописуеми гледки: морски залив без кораби разстила своето покривало — синкаво като иней — между крайбрежните улици, отрупани с гигантски канделабри. Малък мост отвежда веднага до потаен вход под купола на „Сент Шапел“. Този купол представлява артистична конструкция с диаметър от около петнайсет хиляди стъпки.

Застанал на медните мостчета, на площадките и стълбите, които опасват сергиите и колонадите — можех да си представя колко дълбок е тоя град. Ето това е чудото, непостижимо за мен: какви ли са нивата на другите квартали — над или под акропола? За днешния чужденец е невъзможно да проникне там. Търговският квартал представлява циркус — единен в стила си — с галерии и аркади. Наоколо не се виждат магазинчетата, но снегът по тротоарите е отъпкан; няколко набаби, толкова редки тук — като минавачите в мъгливата неделна заран в Лондон, — се отправят към диамантения си дилижанс. Няколко дивана от ален плюш: тук се предлагат полярни питиета, чиято цена варира от осемстотин до осем хиляди рупии. Обзет от идеята да намеря и някой театър в тоя квартал, се питам: дали магазините не

крийт в себе си много по-мрачни драми! Мисля, че има полиция. Но сигурно законите тук са толкова странни, че аз не мога и да си представя авантюристи в тая страна.

Предградието, елегантно като красива улица в Париж, изглежда още по-прекрасно под струящия от светлина въздух. Демократичният елемент наброява няколкостотин души. И накрая — къщите тук не са една до друга и кварталът редее, докато странно се изгуби в полето, в онова „Графство“, населило вечния запад с гори и чудни градини, под чиято изкуствена светлина подивелите благородници са се втурнали в лов на семейни предания.

БЕЗСЪНИЦИ

I

Ето го светлият отдих — ни треска, нито отмала в леглото или на моравата.

Ето приятелят — нито разпален, нито безсилен. Приятелят.

Ето любимата — нито мъчителка, ни мъченица. Любимата.

Въздухът и светът — нетърсени от никого. Животът.

— Значи, това го е имало?

— И от бляна поява хлад.

II

Светлината се връща в дървения скелет на сградата. От двата края на залата, сред някакви декорации, стройните колони се събират в едно. Стената пред безсънния човек е психологически низ от фризове, въздушни пластове и геологически катастрофи. Напрегнати и светкавични видения: сантиментални изваяния на същества с различни нрави и всевъзможни образи.

III

Лампите и килимите на нощното бдение шумят като вълни, плискащи се край борда и долните палуби.

Морето на безсънието — сякаш гърдите на Амелия.

Гоблените покрай стените: гъсталаци от изумрудени дантели, където се хвърлят гургулиците на безсънието.

.....

Плочата на черното огнище, истинските слънца на песъчливите брегове: ах! тия кладенци на магиите. Едничкият образ на изгрева — този път.

МИСТИЧНО

По склона на хълма ангелите развяват своите вълнени одежди сред стоманено-изумрудените пасбища.

Морави от пламъци подскачат чак до върха на зелената гръд. Вляво угарта по билото е отъпкана от толкова кръвопролития, от толкова битки и всички бедствени шумове се плъзгат по неговата извивка. Зад десния склон е линията на изгрева и напредъка.

И докато горната ивица на картината е нарисувана от кръжащоскокливия екот на морските раковини и човешките ноци, цъфтящата кротост на звездите и на небето, и на всичко останало, се спуска над хълма подобно кошница — право към нас — и се превръща долу в синя, разцъфнала бездна.

ЗОРА

Прегърнах лятната зора.

Все още нищо не трепваше по челото на дворците. Водата бе мъртва. Сенките стануваха по горските пътища. Вървах и будех от сън топлите и живи дихания. И скъпоценните камъни гледаха. И крилете безшумно се вдигаха.

Първото приключение — на пътеката, вече изпълнена със свежи и бледи проблясъци, някакво цвете ми каза своето име.

Усмихнах се на побелелия водопад, който се разчорляше зад елите: на сребърния зъбер познах богинята.

Тогава, воал след воал, започнах да я разбулвам. По пътеката, размахал ръце. В равнината, където изненадах с нея петела. В големия град тя бягаше между кубетата и звънарните и, хукнал като просяк по мраморните кейове, аз я преследвах.

Горе, на пътя край лавровата горичка, я обгърнах с нейните надиплени воали. И усетих за кратко огромното ѝ тяло. Зората и детето паднаха в подножието на гората.

Събудих се, беше пладне.

ЦВЕТЯ

От едно златно стъпало — между копринени нишки, сиви воали, зелени кадифета и кристални дискове, чернеещи се като бронз под слънцето — виждам как бесният бурен се разтваря върху гоблен от филигранно сребро, очи и къдрици.

Парички от жълто злато, засети върху ахат, колони от акажу, подпрели смарагдов купол, букети от бял атлаз и тънки рубинови пръчки обкръжаваха водната лилия.

Като бог с огромни сини очи и белоснежнo тяло морето и небето привличат на мраморните тераси върволици от млади и силни рози.

ГРУБО НОКТЮРНО

Мощен полъх прави скалпелни прорези в оградите, завихря в безпорядък проядените покриви, ръфа ръбовете на огнищата, потулва в мрака прозорците.

Надолу, все покрай лозето, пъхнал крака си в някакъв жлеб, аз се спускам с тая едновременна карета, което веднага й личи по изпъкналите стъкла, изтумбените врати и заоблени седалки. Катафалка на моите сънища сред самотата, овчарска колиба на моето простодушие, колата лети по тревата на големия изоставен път и през повреденото дясно стъкло се кривят бледи лунни фигури, листа и гърди; зелено и наситено-синьо заливат картината. Разпрягаме близо до някакво петно от чакъл.

И няма ли всичко тук да засвисти, призовавайки бурята и новите Содоми и Солими, и стръвните хищници и войските, (кочияшите и животните от нашите сънища — не ще ли запригласят и те на душно дишащото бранище, за да ме потопят до очите в извора от свила?) и да ни пуснат, бичувани от плискащите се води и разплисканите напитки, да тичаме след лая на булдозите...

Мощен полъх ръфа ръбовете на огнището.

МОРСКО

*Колесниците от мед и сребро,
вълнорезите от сребро и стомана
пяната бият,
изтръгват корените на тръните.
Ручеите на ландите
и безкрайните коловози на отлива
кръгообразно се нижат на изток
към колонадата на гората,
към подпорите на ъглестия вълнолом,
брулен от вихрите на светлината.*

ЗИМЕН ПРАЗНИК

Водопадът звъни зад оперетъчните къщурки. Илюминациите — над градините и алеите, чак до брега на Меандър — продължават зеленото и огненото на залеза. Нимфи от времето на Хораций с прически от Първата империя, сибирски хороводи, китайки от Буше.

БЕЗПОКОЙСТВО

Може ли Тя да ме накара да простя за постоянно потъпкваните стремежи? Един охолен край да бъде възмездие за годините на нищета? Един ден на успехи да ни приспи за позора от нашата съдбовна несръчност?

(О, палми! О, диамант! Любов! Сила! — над всяка радост, над всяка слава! — по всякакъв начин, навсякъде, демон, бог — Младостта на това същество: аз!)

Случайностите на научната феерия и движението на социалното братство да бъдат обичани като все по-осезаемото възвръщане на първичната откровеност?...

Но тя — Вампирът, който ни прави послушни, — ни нарежда да се развличаме с това, което ни е подхвърлила, иначе — ще бъдем още по-смешни.

Да се носим към раните, през изтощителния въздух и през морето — към страданията, през мълчанието на водите и смъртоносния въздух — към изтезанията, които се смеят сред своето чудовищно и бурно мълчание.

МЕТРОПОЛИТЕН

От индиговия пролив към моретата на Осиан, по розовия и оранжев пясък, умит от виненото небе, се възкачват и кръстосват булеварди от кристал, незабавно населявани от млади и бедни семейства, които си купуват храната от разносвачите на зеленчуци. Никакво богатство — градът!

По асфалтовата пустиня в паническо бягство — заедно с дрипавите мъгли, завладели със своите ужасни пълчища небето, което се гъне, отстъпва и пропада, небе от черни зловещи пушеци, каквито може да изтъче единствено Океанът, загърнал се в траур — се носят каски, барки, конски крупове, колела — битката!

Вдигни глава: арка на дървен мост; последните зеленчукови градини на Самария; ярките маски под мъждивия фенер, бичуван от ледената нощ; простодушната ундина с шумоляща рокля долу край реката; тези сияйни черепи сред граха и другите фантасмагории — полето!

Пътищата, между решетки и стени, зад които едва се побират техните горички и кошмарни цветя — наречени било сърчица, било личица; Дамаск, дамгосан отдавна, владения на феерични аристократи — отвъд рейнски, японски, гуаранийски^[3], все още пригодени за музиката на древните, има и кръчми, които никога повече няма да бъдат отворени, има принцеси и — ако не си прекалено съсипан — място за звездобройство — небето!

Утрото, когато се борехте с Нея сред снежните блескавици, тези зеленикави устни, ледени късове, флагове черни и сини лъчи, и ухания пурпурни на полярното слънце — твоята сила!

ВАРВАРСКО

Много след дните и след сезоните, след съществата и след страните, флагът от кърваво месо върху коприната на моретата и на цветята полярни (не съществуват).

Съзел се от старите фанфари на героизма — които все още нападат нашите сърца и глави, — далече от някогашните убийци.

О! Флагът от кърваво месо върху коприната на моретата и на цветята полярни (не съществуват).

Наслади!

Порой от жарава сред скрежния вихър — наслада! Тези огънове под дъжда от диамантен вятър, изригнал от земното сърце, навеки овъглено за нас. О, свят!

(Далече от старите убежища и от старите пламъци, които се чуват и се усещат.)

Тази жарава и пяна. Музиката, кръговрат на бездните, сблъсък на ледени късове и звезди.

О, Наслади, о, свят, о, музика! А там — образите, потта, кърлиците и очите — реещи се. И белите сълзи, бликащи — о, наслада! — и женският глас, достигнал до дъното на вулканите и полярните пещери.

Флагът...

РАЗПРОДАЖБА

Продава се това, което не са разпродали Евреите, което не са вкусили ни благородството, ни престъпността, което е останало тайна и за прокълнатата любов, и за адската порядъчност на тълпите; това, което ни времето, ни науката могат да разпознаят.

Възобновените Гласове и братското пробуждане на всички хоралови и оркестрови сили и тяхното светкавично приложение: единствената възможност за освобождаване на нашите чувства!

Продават се безценните тела — извън всякаква раса, свят, произход и пол! Богатства, бликащи при всяко движение! Разпродажба на диаманти без никакъв контрол!

Продава се анархията за масите; неизкоренимите удоволствия за възвишените ценители; ужасната смърт за вярващите и любовниците!

Продават се обиталищата и преселенията, спортовете, изисканият комфорт и феериите, а с тях и шумът, движението и бъдещето, което създават!

Продават се счетоводните операции и полетът на небивалите хармонии. Находките и сроковете — неподозирани; връчването — веднага!

Порив — безумен и безконечен! — към незрими великолепия и упойни наслади; и неговите тайни, влудяващи всеки порок и неговото веселие, кошмар за тълпата.

Продават се Тела, гласове, безкрайно, неоспоримо богатство, каквото не ще се продава никога вече. Продавачите не виждат края на разпродажбата! Пътниците могат да не бързат с комисионата!

FAIRY^[4]

За Елена се сляха в едно причудливите сокове сред девствения сумрак и невъзмутимите светлини сред астралната тишина. Летните горещини бяха поверени на немите птици, неизбежната леност — на безценна траурна барка; и всичко по волята на заливите на мъртвата любов и отмалелите ухания.

После запяваха жените на дърварите под ромола на бързоструйния ручей сред руините на гората, запяваха звънчетата на стадата сред ехото на доловете и виковете на степите.

За детството на Елена тръпнеха гъсталаците и сенките, гърдите на бедните и легендите на небето.

И нейните очи, и нейният танц все повече превъзхождат скъпоценния блясък, всички студени влияния, насладите от декора и неповторимия миг.

ВОЙНА

Още като дете различните небеса изостриха моя поглед; всички характери нюансираха моята физиономия. Феномените се задействаха. И сега безконечното деление на миговете и безкраят на математиката ме гонят по света, където аз съм отрупан от гражданските успехи, почитан от странното детство и безкрайните чувства. И аз мечтая за война — по право или по принуда, — каква непредвидена логика.

И това е толкова просто — като музикална фраза.

МЛАДОСТ

I

НЕДЕЛЯ

Сметките настрана; небето се спуска неизбежно, спомените нахлуват, нашествието на ритмите изпълва къщата, главата, света на разума.

Някакъв кон на хиподрума е хукнал, лети край шубраци и зеленчукови градини — пришпорван от черната чума. Нещастна драматична героиня, кой знае къде по света, въздиша след всичките си невероятни разлъки. Десперадосите^[5] униват след бурята, опиянението и раните. Децата съдържат проклятията си покрай реката.

Да се върнем към своето занимание — сред шума на разкъсващата ни работа, която се трупа и надига към тълпите.

II

СОНЕТ

Човек с най-обикновено телосложение, плътта му не беше ли плод, увиснал в овощна градина — о, детство! — а тялото — богатство за разхищаване; о, да обичаш — рискът или пък мощта на Психея? Земята по своите плодоносни склонове бе приютила принцове и творци, а произходът и расата ни тласкаха към престъпления и скърби: светът — и съдба, и опасност за вас. Но сега твоят труд е завършен и ти със своите сметки, ти със своите безпокойства не си нищо повече от своя собствен танц и собствен глас — без да бъдат специално посочвани или пресилвани — макар и с двойни последици! — при открития и успехи, сред скромното човешко братство в безличния Всемир — силата и правото са отражение на гласа и танца, оценени едва сега.

III

Назидателните гласове — в изгнание... Физическата наивност — горчиво смирена... Адажио. Ах! Тоя безкраен юношески егоизъм и усърден оптимизъм: колко много цветя по света това лято! Умиращи песни и форми... Хор — за упокой на безсилието и пустотата! Хор от стъклени нощни мелодии... Наистина нервите скоро ще се разкъсат.

IV

Все още си обладан от изкушенията на Свети Антоний. Лудориите на подрязаното усърдие, тиковете на детинската горделивост, унинието и ужасът. Но ти ще се заемеш с тази работа: всички хармонични и архитектурни възможности ще кръжат край твоето обиталище. Същества — съвършени и неочаквани — ще се предлагат за твоите експерименти. В твоето обкръжение мечтателно ще нахлуе любопитството на древната тълпа и ленивото великолепие. Твоята памет и чувства само ще дават храна на импулсите за творчество. А светът, какво ще стане с тоя свят, когато ти си отидеш? Във всеки случай — нищо от днешния облик.

НОС

Златната зора и трептящата вечер намират нашия бриг в открито море, с лице към вилата, която със своите пристройки се издава напред като нос — огромен като Епир и Пелопонес или като най-големия японски остров, или като Арабия. Капища, озарени от завръщането на процесите, невероятни гледки към съвременните укрепления на бреговата охрана, дюни, украсени с горещи цветя и вакханалии, огромните канали на Картаген и кейовете на една съмнителна Венеция, унилите изригвания на Етна, пукнатините от цветя и ледникови води, перални, оградени с немски тополи, склонове на странни паркове, където свеждат глави японски дървета, и кръглите фасади на всички „Рояли“ или „Гранд“ в Скарборо^[6] или Бруклин с техните рейлуеи^[7], които се извисяват и опасват, и пресичат постройките на този Хотел, подбрани сред най-изящните и колосални сгради от всички времена в Италия, Америка и Азия, чиито прозорци и тераси, преливащи от светлини, напитки и прохлада, сега са отворени за умовете на пътешественици и благородници — и позволяват през дневните часове на всички тарантели от крайбрежията — и дори на всички ритурнели от прославените долини на изкуството — да украсят неподражаемо фасадите на този Нос-Дворец.

СЦЕНИ

Древната Комедия — акордите ѝ все още не са отзвучали и тя се разпада на своите Идилии:

Булеварди с панаирджийски бараки.

Безкраен дървен кей — от единия до другия край на каменисто поле, където варварската тълпа се разхожда под голите дървета.

В коридори от черен тюл — по стъпките на тия, които се разхождат с фенери и листа.

Птици от мистериите падат обрулени върху зидарията на моста, полюшван от архипелага на лодките, пълни със зрителите.

Лирически сцени в съпровод на флейта и барабан се прислоняват в ниски ниши под самите тавани, край салоните на модерните клубове или в залите на древния Изток.

Феерията се разгръща на върха на амфитеатър, увенчан с обрасло сечище, или трепти и извива трелите си пред беотийците^[8] в сянката на полюшващите се дървета, на синора на изкласилите ниви.

На нашата сцена комическата опера се дели от пресичането на десет прегради, издигнати от галерията до светещата рампа.

ИСТОРИЧЕСКА ВЕЧЕР

Някоя вечер, да кажем, когато се появи наивният турист, побягнал от нашите икономически ужаси, ръката на маестрото вдъхва живот в клавесина на ливадите; играят на карти по дъното на блатото — огледало с кралици и фаворитки; а има и светици, воали, нишки на хармонията, баснословни полутонове — в зарите на залеза.

Той трепва при преминаването на ловците и ордите. Комедията струи по сцената на моравата. И смущението на бедните и слабите — на същия глупав фон!

В неговите робски очи Германия се е накамарила чак до луната, татарските пустини сияят, древните бунтове клокочат в центъра на Небесната империя, със стълбищата и каменните скамейки започва изграждането на Африка и Запада, този бледен и плосък свят. После балетът на прочутите морета и ноци, евтина химия и невъзможни мелодии.

Все същата буржоазна магия — където и да ни изсипе пощенската карета! И най-елементарният физик разбира, че не може повече да се търпи тази лична атмосфера, тази мъгла на физическите угризения — самата констатация е вече терзание.

Не! Времето на парилнята, на надигащите се морета и подземните пламъци, на изхвъркналата от пътя си планета и нестихващите изстребления, за чиято достоверност свидетелстват без капка злоба и Библията, и Норните^[9] — това време ще бъде под наблюдението на сериозния човек. И няма да има нищо общо с легендите!

ВОТТОМ^[10]

Реалността — за моя силен характер тя бе прекалено трънлива, и все пак аз се оказах при Господжата; устремил се като огромна сивосиня птица към гипсовите отливки по тавана и повлякъл крилото си във вечерния мрак.

Аз бях в подножието на балдахина, върху който почиваха всичките й обожавани скъпоценности и физически прелести — огромна мечка с лилави бърни и козина, побеляла от скръб, с очи от кристал и сребърни плетеници.

Всичко беше мрак и пламтящ аквариум. На сутринта — о, тая войнствена юнска зора! — аз препуснах, превърнат в магаре, към полето, тръбейки и развявайки своите жалби, докато сабинянките от предградието не ми се хвърлиха на врата.

Х

Всички уродливости правят жестовете на Хортензия още по-отвратителни. Нейното усамотение е машиналната еротика; нейното униние — динамиката на любовта. Под закрилата на детството, във всички времена, тя е била пламтящо пречистване за племената. Вратата ѝ е отворена за нищетата. Там моралът на днешните същества се разлага в страстта ѝ или в нейните действия. О, ужасни тръпки на несръчната още любов върху кървавия под, на газена светлина. Открийте Хортензия!

ДВИЖЕНИЕ

*Лъкатушното движение по брега на речните падове,
бездната зад кърмата,
бързината на откосите,
главоломният устрем на течението
водят през нечувани просветления
и през химически открития
пътниците, обкръжени от вихрите на пропастта
и стрийма.*

*Това са покорителите на света,
търсачите на сполука за собствената си химия;
комфортът и спортът пътуват заедно с тях.
Те водят със себе си обучаването
на раси, класи и на животни, там — на самия кораб.
Отдих и шемет
под светлината на потопа,
през ужасните ноци на обучение.*

*Защото в беседите сред прибори, кръв и цветя,
пламъци и бижута,
и сметки, размахвани на тая препускаща палуба,
се вижда как се надига — подобно дига —
зад водния моторизиран път
тяхното чудовищно, вечно озарено, хранилище за
знания.*

*Те — залутани в своя хармоничен екстаз
и в героизма на откривателството.*

*Сред най-ужасните атмосферни смущения
млада двойка, усамотена върху ковчега —
нима няма за древната диващина извинение? —*

и пее, и все е на пост.

БЛАГОГОВЕНИЕ

Към моята сестра Луиза Ванаан от Воринхайм; нейната синя касинка сочи Северно море — заради всички корабокрушенци.

Към моята сестра Леони Обоа от Ашби. Бау — лятната трева, жужаща и вонлива — за треската на майките и децата.

Към Люлю — този демон, — запазила вкус към параклисите от времето на Приятелките и своето незавършено образование. Към мъжете. Към госпожа ♦♦♦.

Към юношата, който бях. Към светия старец — отшелник или с мисия на път.

Към разума на бедните. И към твърде високия клир.

Също и към всеки култ — на мястото за възпоменания и сред събития, на които не може да не се покорим, следвайки повелята на момента или някой наш сериозен порок.

Тази вечер — и към Чирчето от високите ледове, тлъста като риба и пламнала като десетте месеца на червената нощ (сърцето ѝ — амбра и *srunk*^[11]), за моята единствена молитва, безгласна като тези среднощни ширини и предшестваща храбри постъпки, по-страшни и от полярния хаос.

На всяка цена и с всички виелици, дори и в метафизичните пътешествия. Но не и тогава.

ДЕМОКРАЦИЯ

Знамето подхожда на мръсния пейзаж и нашият брътвеж заглушава барабана.

В столиците ще храним най-циничната проституция. В кръв ще удавим логичните бунтове.

Напред! — към парливите и прогизнали страни — в услуга на най-чудовищните индустриални и военни експлоатации.

Довиждане тук — все едно къде! Доброволци, ще свикнем със свирепата философия; за науката — слепи, безскрупулни в името на комфорта; продънвай се, утрешен свят. Ето истинското движение. Напред, ходом марш!

ГЕНИЯТ

Той е обичта и настоящето, защото е разтворил вратите на дома — и за пенестата зима, и за глъчката на лятото, защото той е пречистил и напитките, и храната, той е очарованието от изплъзващите се пространства и свръхчовешката радост от пристана. Той е обичта и бъдещето, силата и любовта, която ние — затънали в ярост и отегчение — виждаме да витае сред буреносното небе и знамената на екстаза.

Той е любовта, най-точната — преоткритата мярка, дивният и неочакван разум, и самата вечност: този прекрасен механизъм, надарен с фатални качества. Изпитахме целия ужас от неговата благосклонност — и от себе си: о, радост от нашето здраве и порив на нашите дарби, егоистично чувство и страст към него, към тоя, който ни обича през целия свой безконечен живот...

И ние го помним, и той поема на път. И щом Обожанието ни напусне — звънва неговото обещание, звъни: „По дяволите тези суеверия, тези стари тела, тези семейства и векове. Времето се е сгромолясало!“

Той няма да изчезне, няма да се спусне от небето и няма да изкупи нито женската ярост, нито веселието на мъжете и целия този грях: защото го има и е обичан.

О, тези дихания, образи, пътища: тази ужасяваща бързина в усъвършенстването на формите и деянията!

О, плодовитост на разума и безконечност на всемира!

Неговото тяло! Въжделено освобождаване, крушение на изяществото, сблъскало се с новото насилие!

Ето го, ето го и него — цялата някогашна коленопреклонност и мъчителното изправяне по неговия път.

Неговата светлина! Всички шумни и неспокойни страдания глъхнат, превръщат се в още по-мощна музика.

Неговата крачка! Преселения, много по-необгледни и от древните нашествия.

Той и ние! Гордост, много по-благосклонна от изгубеното милосърдие.

О, свят! И светлата песен на новите злочестини!

Той ни позна — всички — и всички обикна. Дано съумеем — в зимната нощ, от връх на връх, от бурния полюс до замъка, от тълпата до морския бряг, от поглед до поглед, силни и отмалели от чувства — да го повикаме, да го видим и изпроводим; и сред морската бездна, и горе, сред снежните пустини — да следваме неговия поглед, неговото дихание, тяло и светлина.

---

[1] Кафе, разрежено с вода или алкохол — Б.пр. ↑

[2] Прелестно създание (англ.) — Б.пр. ↑

[3] Гуарани — индианско племе в Парагвай. — Б.пр. ↑

[4] Вълшебно, приказно (англ.) — Б.пр. ↑

[5] Отчаян, готов на всякакъв риск (исп.) — Б.пр. ↑

[6] Нос, на който в XIX век е издигнат импозантен грандхотел, това е и поводът за написването на творбата. — Б.пр. ↑

[7] Надземна железница (англ.) — Б.пр. ↑

[8] От Беотия — област в Средна Гърция с главен град Тива — синоним на варвари — Б.пр. ↑

[9] У древните германци — богини на съдбата — Б.пр. ↑

[10] Основа (англ.); Рембо има предвид едноименния герой на Шекспир от „Сън в лятна нощ“. — Б.пр. ↑

[11] Пламенност, мъжество (англ.). — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.